

Наукові перспективи
Видавнича група

ВІСНИК науки та освіти
ISSN 2786-6165 (ONLINE)

серії: філологія, культура і мистецтво,
педагогіка, історія та археологія, соціологія

Bulletin of Science and Education

№ 3(33) 2025

Видавнича група «Наукові перспективи»
Християнська академія педагогічних наук України

«Вісник науки та освіти»

*(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)*

Випуск № 3(33) 2025

Київ – 2025

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

"Bulletin of Science and Education"

*(Series" Philology ", Series" Pedagogy ", Series" Sociology ",
Series" Culture and Art ", Series" History and Archeology")*

Issue № 3(33) 2025

Kiev – 2025

- Янковець О.В.** 707
*ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РИТОРИКИ КАМАЛІ
ГАРПІС У ПЕРЕДВИБОРЧОМУ ДИСКУРСІ*

СЕРІЯ «ПЕДАГОГІКА»

- Boiko L.M.** 716
*INTEGRATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IDEAS IN
EDUCATION: EXPERIENCE OF AN EXTRACURRICULAR EVENT*

- Pryshchepa T.V.** 726
*BALANCING TEACHER AND STUDENT TALK TIME: ENHANCING
ENGLISH LEARNING FOR STEM STUDENTS IN APPLIED
MATHEMATICS, IT, PHYSICS, ELECTRONICS, AND COMPUTER
SYSTEMS*

- Tang Zhenghua** 739
*ORGANIZATION OF PROFESSIONAL TRAINING OF THE PHYSICAL
EDUCATION SPECIALISTS IN CHINESE UNIVERSITIES*

- Адамовська М.С.** 749
*ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ДИЗАЙНЕРСЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ*

- Анісімова О.Е.** 759
*РОЗВИТОК ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПЕДАГОГІВ У
КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ*

- Багно Ю.М., Сергійчук О.М.** 771
*ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ*

- Білавич Г.В.** 787
*ОСВІТНЬО-ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЧАСОПИСІВ ДЛЯ ДІТЕЙ
УКРАЇНИ ТА КИТАЮ (XX – ПОЧАТОК XXI СТОЛІТТЯ)*

- Брель Л.С.** 800
*СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ КОМПЕ-
ТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ БІОЛОГІЇ*

- Воровка М.І.** 811
*ЦЕНТР НЕДИСКРИМІНАЦІЙНОЇ ОСВІТИ ЯК ОСЕРЕДОК УДОС-
КОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО
ВЧИТЕЛЬСТВА*

УДК 378.091.212: 37.013.75

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-3\(33\)-811-822](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-3(33)-811-822)

Воровка Маргарита Іванівна докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри освітології та педагогіки мистецтва, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м.Запоріжжя, тел.: (068) 973-87-92, <https://orcid.org/0000-0002-9651-0990>

ЦЕНТР НЕДИСКРИМІНАЦІЙНОЇ ОСВІТИ ЯК ОСЕРЕДОК УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЬСТВА

Анотація. В статті розкрито особливості недискримінаційного підходу у розбудові освітнього середовища та схарактеризовано систему діяльності Центру недискримінаційної освіти як осередку професійної підготовки майбутнього вчительства.

Зазначено, що в Україні ухвалено та ратифіковано низку важливих документів, спрямованих на боротьбу з дискримінацією. Проте, питання їхньої практичної реалізації залишається актуальним: ці документи повинні стати не просто формальними нормами, а реальними орієнтирами у професійній діяльності та суспільному житті.

Дискримінація розглядається, як нерівне ставлення до людей через певні характеристики, що призводить до обмеження прав і можливостей. Це може стосуватися різних сфер життя: освіти, працевлаштування, медицини, соціальних послуг тощо. Для професійної підготовки майбутнього вчительства необхідно приділяти увагу розкриттю трьох основних підходів у подоланні дискримінації: гендерного, недискримінаційного та інклюзивного.

Авторка вказує на те, що задля удосконалення професійної діяльності майбутнього вчительства варто поєднувати різні напрями діяльності (освітній, просвітницький, діагностичний, консультативний, експертний та інші), залучаючи до роботи здобувачів і здобувачок освіти, викладацтво, вчительство.

Впровадження недискримінаційного підходу в освітнє середовище вимагає системного підходу, що охоплює всі рівні професійної підготовки. Центр недискримінаційної освіти безпосередньо займається: удосконаленням змісту освітнього контенту (у тому числі розробкою і впровадженням в освітній процес нових основних і вибіркового компонентів); супроводом науково-дослідної діяльності студентства; залученням фахів-

ців і фахівчинь із освітніх закладів та організацій України для обміну досвідом; участю у підвищення кваліфікації вчительства закладів загальної середньої освіти; просвітницькою та публікаційною діяльністю. Це забезпечує якісну підготовку освітян усіх рівнів та послідовність у їх професійній підготовці.

Ключові слова: студенти, майбутні вчителі, професійна підготовка, осередок професійної підготовки, освітній простір, дискримінація, гендерний підхід, недискримінаційний підхід, інклюзивний підхід.

Vorovka Margaryta Ivanivna doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the department of Pedagogy and Art Pedagogy, Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University Zaporizhzhia, tel.: (068) 973-87-92, <https://orcid.org/0000-0002-9651-0990>

CENTER FOR NON-DISCRIMINATORY EDUCATION AS A HUB FOR IMPROVING THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS

Abstract. The article reveals the peculiarities of the non-discriminatory approach to the development of the educational environment and characterizes the system of activity of the Center for Non-Discriminatory Education as a hub for professional training of future teachers.

It is noted that Ukraine has adopted and ratified a number of important documents aimed at combating discrimination. However, the issue of their practical implementation remains relevant: these documents should become not just formal norms, but real guidelines in professional activities and public life.

Discrimination is seen as unequal treatment of people based on certain characteristics, which leads to restrictions on rights and opportunities. This can apply to various areas of life: education, employment, healthcare, social services, etc. For the professional training of future teachers, it is necessary to pay attention to the disclosure of three main approaches to overcoming discrimination: gender, non-discriminatory and inclusive.

The author points out that in order to improve the professional activity of future teachers, it is necessary to combine different areas of activity (educational, diagnostic, advisory, expert, etc.), involving applicants for education and teachers.

Implementation of a non-discriminatory approach in the educational environment requires a systematic approach covering all levels of professional training. The Center for Non-Discriminatory Education is directly involved in: improving the educational content (including the development and implementation of new core and elective components in the educational process); supporting

students' research activities; attracting specialists from educational institutions and organizations of Ukraine to share their experience; participating in the in-service training of teachers of general secondary education institutions; educational and publication activities. This ensures high-quality training of educators of all levels and consistency in their professional training.

Keywords: students, future teachers, professional training, professional training center, educational space, discrimination, gender approach, non-discriminatory approach, inclusive approach.

Постановка проблеми. Захист прав людини та вирішення пов'язаних із ними питань є одним із пріоритетних завдань у сучасному світі. Дотримання Україною міжнародних норм у цій сфері відображає рівень демократизації суспільства. Забезпечення прав і можливостей громадян та громадянок на всіх рівнях є фундаментальною умовою для розвитку демократичної держави та її гармонійної інтеграції в глобальну спільноту.

Освіта є фундаментальним інструментом у формуванні правової свідомості, громадянської відповідальності та культури поваги до прав людини. Вона не лише надає знання про основні права та можливості людини, але й виховує толерантність, критичне мислення та здатність відстоювати власні права й інтереси.

Для окремої людини освіта відкриває можливості самореалізації, професійного зростання та активної участі в суспільному житті. Водночас на рівні держави вона сприяє розвитку демократичних інституцій, забезпеченню рівності та створенню суспільства, в якому права кожної людини поважаються і захищаються. Саме тому якісна, доступна та інклюзивна освіта є основою побудови правової держави та гармонійного громадянського суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Недискримінаційний підхід є однією зі складових сучасного освітнього середовища. У статті 24 Конституції України зазначається: «Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками» [6]. Ця норма передбачає рівні можливості для всіх учасників і учасниць освітнього процесу.

Впровадження недискримінаційного підходу – зокрема в освітньому середовищі – має відбуватися виключно на законодавчій основі. У своїй діяльності ми керуємось нормативно-правовими актами двох рівнів: наднаціонального та національного [1, С.294].

Нормативно-правові акти наднаціонального рівня – це ті, що прийняті на Європейському та світовому рівнях та ратифіковані нашою державою:

Загальна декларація прав людини (1948); Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (1950); Конвенція ООН «Про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок» (1981) тощо.

Серед документів національного рівня є такі: Конституція України (1996), Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2005), Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (2012); Указ президента «Про національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі» (2020), Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (2019), «Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти» (2022) тощо.

Питання недискримінаційного підходу в освіті в Україні досліджують О.Андрусик [3; 4], Т.Дрожжина [4; 5; 7], О.Єлькін [7; 11], Г.Єфімцева [11], Т.Ісаєва [5], О.Марущенко [3; 4; 7; 11], О.Масалітіна [3; 7], О.Рассказова [12; 13], О.Онипченко [13], Г.Петрученя [8] та інші.

Тобто, де-юре, за останні три десятиліття в Україні ратифіковано та ухвалено низку документів, спрямованих на подолання дискримінації, науковці і науковиці активно досліджують цей напрям, здійснюючи ґрунтовні наукові розвідки та відкриваючи нові перспективи розвитку.

Однак де-факто залишається відкритим питання їхньої реальної імплементації: ці документи мають стати не лише формальністю, а й обов'язковим орієнтиром у професійній діяльності.

Тож для удосконалення підготовки майбутнього вчителства до професійної діяльності в цьому напрямі у Мелітопольському державному педагогічному університеті у вересні 2022 року створено Центр недискримінаційної освіти (далі Центр).

Мета статті - розкрити особливості недискримінаційного підходу у розбудові освітнього середовища та схарактеризувати систему діяльності Центру недискримінаційної освіти як осередку професійної підготовки майбутнього вчителства.

Виклад основного матеріалу. У Законі України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» вказано: «дискримінація – ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками ... зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами ...» [10]. Перелічені вище ознаки, за якими заборонена дискримінація в Україні на законодавчому рівні, називають захищеними ознаками.

Іншими словами, дискримінація – це нерівне ставлення до людей через певні характеристики, що призводить до обмеження прав і можли-

востей. Це може стосуватися різних сфер життя: освіти, працевлаштування, медицини, соціальних послуг тощо.

Для професійної підготовки майбутнього вчительства варто приділяти увагу розкриттю трьох основних підходів у подоланні дискримінації: *гендерного, недискримінаційного та інклюзивного*.

Система освіти виступає найважливішим агентом гендерної соціалізації та інкультурації. Вона формує, зберігає та відтворює культуру як шляхом цілеспрямованого створення освітньо-виховного, культурного середовища, так шляхом цілеспрямованої педагогічної діяльності з формування культури особистості [8, С.199].

Гендерний підхід в освіті, на нашу думку, ґрунтується на розумінні, що відмінності між особами чоловічої та жіночої статей значною мірою формуються суспільством, його нормами, традиціями та очікуваннями. Гендерний підхід спрямований на подолання стереотипів щодо ролей чоловіків і жінок, забезпечення рівних можливостей у навчанні, розвитку та майбутній професійній діяльності. Розуміння того, що гендерні відмінності є соціальним конструктом, заснованим на стереотипах, відкриває можливість їх перегляду та поступового викорінення через вплив на суспільну свідомість [2, С.17].

Одне з провідних місць у вирішенні цієї задачі належить системі освіти. Ми вважаємо, що місія впровадження гендерного підходу в освіті – запобігти закріпленню гендерної асиметрії та передачі стереотипів, які обмежують можливості розвитку особистості через нав'язані суспільством статуси, ролі та норми традиційної патріархальної культури. Цей підхід спрямований на досягнення гендерної рівності, акцентуючи увагу на рівних правах чоловіків та жінок на розкриття власного потенціалу [2, С.17].

Недискримінаційний підхід спрямований на створення освітнього середовища, у якому всі здобувачі та здобувачки освіти мають рівні можливості для навчання, розвитку та самореалізації, незалежно від їхніх індивідуальних особливостей. Він усуває будь-які форми упередженого ставлення чи обмежень за захищеними ознаками, сприяючи формуванню справедливого та толерантного суспільства. Зокрема, освітній контент має прагнути висвітлювати життя вільне від стереотипів, представляти різних людей у нестереотипних ролях.

Освіта відіграє важливу роль у соціалізації особистості, впливаючи на формування світогляду, цінностей і поведінкових моделей. Важливо розуміти, що дискримінація у закладах освіти часто є не навмисним явищем, а радше відображенням суспільства, у якому ми виросли. Ті, хто працюють в освіті, можуть несвідомо відтворювати закладені стереотипи, адже це частина їхнього культурного досвіду. Часто дискримінаційні

моменти залишаються непоміченими або сприймаються як норма, якщо не застосовувати свідомий аналіз і критичний підхід. Саме тому важливо інтегрувати недискримінаційні принципи в освітній процес, формуючи чутливість до рівності та справедливості.

Інклюзивний підхід має на меті включення всіх людей до суспільства або спільноти. Право на освіту – основне право будь-якої людини, у тому числі, наприклад, людей з інвалідністю і особливими освітніми потребами. Тож наше головне завдання – створити умови і рівні можливості для повної реалізації права на освіту кожної людини. Кожна особа має право отримати якісну освіту відповідно до прагнень і бажань. Інклюзія сприяє формуванню толерантного суспільства, що визнає та цінує різноманіття. До того ж, кожна людина має право бути повністю залученою в усі сфери соціального життя.

Недискримінаційний підхід в освіті розглядається як сучасний методологічний інструмент, спрямований на розробку стратегій подолання дискримінації, забезпечення рівних прав і можливостей у сфері освіти. Його мета – сформулювати усвідомлення норм і принципів взаємодії на основі рівних прав і можливостей, а також сприяти застосуванню цих норм [5, С.3].

Впровадження недискримінаційного підходу в освіті вимагає системності, зокрема, охоплення всіх рівнів професійної підготовки кадрів. Це включає якісну підготовку майбутніх вчительок і вчителів, підвищення кваліфікації чинних педагогів, а також активну просвітницьку роботу серед викладацького складу університету. Тобто усіх, хто прямо чи опосередковано впливає на формування професійної компетентності здобувачів і здобувачок освіти.

Центр недискримінаційної освіти, який діє відповідно до затвердженого Положення [9], відіграє ключову роль у підготовці майбутнього вчительства, формуючи нове покоління педагогів, які не лише передають знання, а й виховують цінності рівності, толерантності та поваги до кожної особистості. Він є осередком для розвитку критичного мислення, інклюзивних підходів і гендерної чутливості, забезпечуючи майбутніх учителів і вчительок сучасними інструментами для створення справедливого й безпечного освітнього середовища. Це не просто місце навчання – це платформа для змін, де педагогіка поєднується з соціальною відповідальністю.

Метою діяльності Центру є впровадження недискримінаційного підходу в освітнє середовище задля удосконалення професійної підготовки здобувачів і здобувачок освіти.

Серед основних завдань діяльності Центру є:

- реалізація державної політики в сфері забезпечення недискримінаційного підходу в системі освіти;

- залучення студентства до науково-дослідної роботи з питань недискримінації в освіті;
- проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи з цієї проблематики;
- організація та проведення науково-комунікативних заходів (конференцій, круглих столів, семінарів, лекцій, тренінгів, конкурсів, зустрічей) присвячених обговоренню питань недискримінації в освітньому середовищі;
- проведення просвітницької діяльності серед освітянської спільноти щодо популяризації ідей недискримінаційного підходу в освітнє середовище;
- надання науково-практичної та методичної допомоги викладачам і викладачкам, учительству та студентству щодо впровадження недискримінаційної складової в освітній процес, науково-дослідну діяльність відповідно до чинних в Україні законодавчо-нормативних документів тощо [6].

Кожне із завдань Центру покликане вдосконалювати практичну підготовку здобувачів і здобувачок, забезпечуючи їм глибші знання, цінний досвід та професійні навички, необхідні для успішної реалізації в обраній сфері, забезпечуючи рівень, що відповідає сучасним запитам українського суспільства та вимогам професійної діяльності. Крім того, Центр надає освітні, просвітницькі, діагностичні, консультативні, експертні та інші види послуг дошкільним і позашкільним закладам освіти, загальноосвітнім навчальним закладам I–III ступенів, закладам вищої освіти тощо.

У своїй діяльності Центр недискримінаційної освіти керується низкою принципів:

1. Доступність освіти для всіх:

- освіта має бути відкритою для всіх незалежно від соціального статусу, національності, статі, віку, релігійних чи інших ознак;
- рівний доступ до освітніх ресурсів.

2. Недискримінаційного змісту освіти:

- освітні програми, освітні компоненти (основні і вибіркові), методи викладання мають сприяти рівності можливостей учасників і учасниць освітнього процесу та виключати будь-які форми дискримінації;
- інклюзивний підхід до навчання;
- використання сучасних наукових підходів у навчанні та дослідженнях;
- висока професійна компетентність і відповідальність викладацького складу.

3. Толерантності та поваги до особистості:

- формування культури поваги до прав людини та різноманіття суспільства;

- виховання у здобувачів і здобувачок освіти толерантного ставлення до інших людей незалежно від їхніх ознак, зазначених у Конституції України, та особливостей.

4. *Індивідуального підходу:*

- врахування особистих потреб і можливостей кожної людини;
- гнучкість у методах викладання.

5. *Конфіденційності:*

- захист персональних даних здобувачів і здобувачок освіти, викладацького складу та дотримання принципу конфіденційності у освітньому процесі;

- повага до особистих кордонів людини.

6. *Дотримання норм професійної етики у межах недискримінаційного підходу:*

- справедливе, рівноправне та неупереджене ставлення до всіх людей, незалежно від їхніх ознак і особливостей.

- запобігання будь-яким формам упередженості, повага до гідності кожної особистості, об'єктивність у прийнятті рішень та дотримання принципів толерантності й інклюзії.

- створення безпечного та сприятливого середовища, у якому кожна людина має рівні можливості для розвитку та самореалізації.

На нашу думку, ці положення сприяють створенню справедливого, інклюзивного та якісного освітнього середовища для всіх.

До роботи Центру долучаються кваліфіковані фахівці: науково-педагогічні працівники і працівниці Університету, здобувачі і здобувачки вищої освіти, а також представниці і представники інших освітніх закладів, установ, організацій, підприємств і фондів, незалежно від форми власності. Центр функціонує працює на засадах взаємодії з усіма структурними підрозділами.

Під час планування роботи Центру ми виходимо з позиції удосконалення професійної підготовки майбутнього вчительства з урахування зазначених трьох підходів досягнення рівності: гендерного, недискримінаційного та інклюзивного – у поєднанні із системним підходом.

Відповідно до мети, завдань і основних напрямів діяльності, протягом 2024-2025 навчального року активність Центру включає наступне:

І. Розроблено та впроваджено в освітній процес Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького:

- Вибірковий компонент «Недискримінаційний освітній простір», який розміщено в каталозі вибірових дисциплін університету.

- Оновлено зміст освітнього компоненту «Гендерна культура фахівця», для здобувачів і здобувачок другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

II. Здійснюється науково-дослідна діяльність здобувачів і здобувачок:

– Підготовка матеріалів за результатами дослідження на тему «Формування гендерної культури здобувачів вищої освіти у процесі професійної підготовки» для участі у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових проєктів із галузі «Гендерні дослідження».

– Наукове дослідження на тему «Розвиток гендерної культури майбутніх учителів початкової школи в процесі професійної підготовки» здобувачами першого курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «011. Освітні, педагогічні науки».

III. Організуються гостьові лекції, на які запрошуються фахівці і фахівчині із освітніх закладів та організацій України: Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія», ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», м. Слов'янськ; Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського; ГО «ЕдКемп Україна» тощо.

IV. Проводяться заняття на курсах підвищення кваліфікації для вчителів спеціальностей «014 Середня освіта».

V. Організуються і проводяться навчальні та інформаційно-просвітницькі заходи для здобувачів і здобувачок, викладацтва і вчителів:

– Вебінар «Цифрові технології у роботі з дітьми із особливими освітніми потребами».

– Вебінар «Недискримінаційний підхід в освітньому середовищі».

– Круглий стіл «Законодавчо-правові механізми забезпечення недискримінаційного підходу в освіті».

– Вебінар «Універсальний дизайн: створюємо безпечне та інклюзивне освітнє середовище».

– Вебінар «Підвищення стійкості спільнот у воєнні і повоєнні часи».

– Круглий стіл «Булінг в закладах освіти: етапи вирішення проблеми».

– Вебінар «Курс на щастя і благополуччя».

– Тренінг «Алгоритм здійснення антидискримінаційної експертизи освітнього контенту».

– Тренінг «Недискримінаційний та інклюзивний підхід у створенні освітнього контенту».

VI. На основі отриманих матеріалів досліджень здійснюється публікаційна діяльність, до якої долучаються і викладачі, і студенти.

Окремим напрямом діяльності є постійне залучення науково-педагогічних працівників і працівниць Центру до участі у заходах на всеукраїнському рівні. Це дає змогу обміну досвідом між фахівцями і фахівчинями у питанні недискримінаційного підходу в системі освіти, підвищує якісний

рівень роботи Центру як осередку удосконалення професійної підготовки майбутніх здобувачів і здобувачок. Серед яких, долучення викладачами до участі у антидискримінаційній експертизі з надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам, постійно; участь в організації і проведенні тренінгів, вебінарів, конференцій тощо.

Запропонована система заходів спрямована на всебічну підготовку майбутніх педагогів, удосконалення їхньої професійної компетентності та формування навичок організації освітнього процесу на засадах недискримінаційного підходу. Відповідно, формується здатність здобувачів і здобувачок до недискримінаційного вчителювання: сприймати, розрізняти, усвідомлювати наявні відмінності між людьми та наявність у суспільстві дискримінації у її різних формах і видах, а також належним чином реагувати, враховувати ці аспекти у педагогічних діях і стратегіях [7, С.10].

Висновок. Поєднуючи в своїй діяльності різні напрями (освітній, просвітницький, діагностичний, консультативний, експертний та інші), залучаючи до роботи здобувачів і здобувачок освіти, викладацтво, вчительство, Центр недискримінаційної освіти став осередком удосконалення професійної підготовки майбутнього вчительства.

Долучаючись до роботи Центру, майбутні здобувачі і здобувачки мають можливість оволодіти знаннями чинного законодавства у сфері недискримінації в освіті; удосконалити власні недискримінаційні методики та інструменти; навчитися надавати підтримку в процесі упровадження недискримінаційного підходу в освіті; використовувати науково обґрунтовані методи й сучасні технології у своїй професійній діяльності; сприяти поширенню знань про принципи недискримінації; вчитися виконувати посадові обов'язки відповідно до своїх повноважень, нести відповідальність за результати своєї роботи; підвищувати кваліфікацію та професійний рівень тощо.

Впровадження недискримінаційного підходу в освітнє середовище вимагає системного підходу, що охоплює всі рівні професійної підготовки. Центр займається удосконаленням змісту освітнього контенту (у тому числі розробкою і впровадженням в освітній процес нових основних і вибіркових компонентів); супроводом науково-дослідної діяльності студентства; залученням фахівців і фахівчинь із освітніх закладів та організацій України для обміну досвідом; участю у підвищенні кваліфікації вчительства закладів загальної середньої освіти; просвітницькою та публікаційною діяльністю. Це забезпечує якісну підготовку освітян усіх рівнів (майбутніх вчителюк і вчителів, чинних педагогів, викладацького складу університету) та забезпечує послідовність у підготовці фахівців.

Для підвищення ефективності роботи Центру недискримінаційної освіти як осередку вдосконалення професійної підготовки майбутніх

фахівців необхідно удосконалювати впроваджену систему, постійно запроваджувати сучасні підходи до організації освітнього процесу, розширювати освітні програми та впроваджувати інноваційні методики. Це сприятиме підготовці висококваліфікованих фахівчинь і фахівців, здатних створювати рівноправне та інклюзивне освітнє середовище.

Література:

1. Воровка М. І. Розвиток гендерної культури студентства у фокусі історико-педагогічного дослідження: *монографія*. Мелітополь, 2019. 410 с.
2. Воровка М.І. Теорія і практика розвитку гендерної культури студентів вищих навчальних закладів України (60-ті роки ХХ – початок ХХІ століття): автореф. дис. ...докт. пед. наук. Кропивницький, 2019. 44 с.
3. Гендер їде / за заг. ред. О. Андрусик, О. Маруценка, О. Масалітіної. Харків: Планета – Принт, 2018. 136 с.
4. Гендерний педагогічний альманах / за ред. О. Маруценка, О. Андрусик, Т. Дрожжиної. Харків: Планета – Принт, 2017. 68 с.
5. Ісаєва Т., Дрожжина Т. Як створити центр антидискримінаційної освіти в школі: методичний poradnik. Харків, 2019. 34 с. URL: <https://surl.lu/ukuxch>
6. Конституція України: від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://surli.cc/btpwbs>
7. Недискримінаційне вчителювання: путівник для освітян / Андрусик О., Дрожжина Т., Елькін О., Марущенко О., Масалітіна О., Рассказова О., Ракитська І. Харків, 2021. 55 с. URL: <https://surli.cc/jeyvss>
8. Петрученя А.Г., Воровка М.І. Концепт «гендерная культура» в педагогических исследованиях на Украине Психолого-педагогические проблемы личности и общества. Материалы Международной научно-практической конференции (20 февраля 2014 года). Днепропетровск: Середняк Т. К., 2014. С. 199–200.
9. Положення про Центр недискримінаційної освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького від 26.11.2024 №86/01-05. Запоріжжя, 2024. 9с. URL: <https://surl.li/psxmhv>
10. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 06.09.2012 № 5207-VI. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>
11. «Простір стійкості»: створюємо місце для відпочинку та відновлення : практичний poradnik / Ганна Єфімцева; за заг. ред. О. Елькіна, О. Маруценка: ГО «ЕдКемп Україна». – Харків, 2024. –19 с.
12. Рассказова О., Тарасова Н., Волкова К. Гендерний аспект розвитку соціальності майбутніх фахівців соціонімічної сфери як суб'єктів розбудови безпечного і здорового освітнього середовища. *Соціальна робота та соціальна освіта*, 2021. Вип. 1. С.241–250
13. Рассказова О., Чернецька Ю., Онипченко О. Гендерний аудит освітнього середовища педагогічного ВНЗ як інноваційна форма імплементації гендерного компонента у вищу освіту. *Гендерна парадигма освітнього простору*, 2017. Вип. 2. С.123–136.

References:

1. Vorovka, M.I. (2019). Rozvytok hendernoyi kul'tury student'stva u fokusi istoryko-pedahohichnoho doslidzhennya [Development of Gender Culture of Students in the Focus of Historical and Pedagogical Research]. Melitopol' [in Ukrainian].

2. Vorovka, M.I. (2019). Teoriya ta praktyka rozvytku hendernoyi kul'tury studentiv vyshchych navchal'nykh zakladiv Ukrainy (60-ti roky XX – pochatok XXI stolittya) [Theory and practice of gender culture development among university students in Ukraine (from 1960s to the beginning of XXI century)]. *Extended abstract of a doctoral dissertation*. Kropyvnyts'kyi [in Ukrainian].
3. Andrusyk, O., Marushchenko, O., Masalitina, O. & Drozhzhyna, T. (2018). Hender ide [Gender goes]. Kharkiv: Planeta - Prynt [in Ukrainian].
4. Marushchenko, O., Andrusyk, O., & Drozhzhyna, T. (2017). Hendernyy pedahohichnyy al'manakh [Gender Pedagogical Almanac]. Kharkiv: Planeta - Prynt [in Ukrainian].
5. Isayeva, T., & Drozhzhyna, T. (2019). Yak stvoryty tsentr antydyskryminatsiynoyi osvity v shkoli [How to create a center for anti-discrimination education at school]. Kharkiv. Retrieved from <https://surl.lu/ukyxch> [in Ukrainian].
6. Konstytutsiya Ukrainy. (1996). [The Constitution of Ukraine]. Kharkiv [in Ukrainian]. *Ofitsiynyy veb-portal Verkhovnoyi Rady Ukrainy*. Retrieved from <https://surli.cc/btpwbs> [in Ukrainian].
7. Andrusyk, O., Drozhzhyna, T., Elkin, O., Marushchenko, O., Masalitina, O. & Passkazova O. et al. (2021). Nedyskryminatsiynne vykhovannya: putivnyk dlya osvityan [Non-discriminatory teaching: a guide for educators]. Kharkiv. Retrieved from <https://surli.cc/jeyvss> [in Ukrainian].
8. Petruchenya A.G., Vorovka M.I. (2014). Kontsept «henderna kul'tura» v pedahohichnykh doslidzhennyakh v Ukraini. [The concept of “gender culture” in pedagogical research in Ukraine]. *Psykholoho-pedahohicheskye problemy lychnosti y obshchestva: Materyaly Mezhdunarodnoy nauchno-praktycheskoy konferentsyy*. (pp.199-200). Dnepropetrovsk: Serednyak T.V. [in Ukrainian].
9. Polozhennya pro Tsentr nedyskryminatsiynoyi osvity Melitopol's'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Bohdana Khmel'nyts'koho. (2024). №86/01-05. [Regulations on the Center for Non-Discriminatory Education of Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University №86/01-05]. Zaporizhzhya. Retrieved from <https://surl.li/psxmxv> [in Ukrainian].
10. Pro zasady zapobihannya ta protydyi dyskryminatsiyi v Ukraini: Zakon Ukrainy (2012) [On the Principles of Preventing and Combating Discrimination in Ukraine: Law of Ukraine]. *Ofitsiynyy veb-portal Verkhovnoyi Rady Ukrainy*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5207-17> [in Ukrainian].
11. Efimtseva H. (2024). «Prostir stiykosti»: stvoryuyemo mistse dlya vidpochynku ta vidnovlennya [“Resilience space”: creating a place for rest and recovery: a practical guide]. *Praktychnyy poradnyk*. O.Elkin & O.Marushchenko, O. (Ed.). Kharkiv [in Ukrainian].
12. Rasskazova O., Tarasova N., Volkova K. (2021). Gendernyy aspekt rozvytku sotsial'nosti maybutnikh fakhivtsiv u sotsionimichniy sferi yak sub'yektiv rozbudovy bezpechnoho i zdorovoho osvith'oho seredovyscha [The gender aspect of the development of sociality of future specialists in the social sphere as subjects of the development of a safe and educational environment]. *Sotsial'na robota ta sotsial'na osvita*, 1, 241–250 [in Ukrainian].
13. Rasskazova O., Chernetska Y., Onipchenko O. (2017). Hendernyy audyt osvith'oho seredovyscha pedahohichnoho VNZ yak innovatsiyna forma vprovadzhennya hendernoho komponenta u vyshchu osvitu [Gender Audit of the Educational Environment of a Pedagogical University as an Innovative Form of Implementation of the Gender Component in Higher Education]. *Henderna paradyhma osvith'oho prostoru*, 2, 123–136 [in Ukrainian].